

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ
Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE KRASICZYN ZA 2023 ROK
ORAZ
POTRZEBY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ
ZADAŃ
NA ROK 2024**

Krasiczyn, luty 2024 r.

WSTĘP.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła od 1 stycznia 2012 r. nowe obowiązki sprawozdawcze wynikające z zapisów:

- art. 179 ust. 1 ustawy – wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań,

Rok 2023 był kolejnym rokiem wykonywania przez gminę zadań wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a jednocześnie pierwszym rokiem realizacji programu przyjętego Uchwałą Nr 346/LIII/2023 Rady Gminy Krasiczyn z dnia 30 października 2023 r. w sprawie przyjęcia „Programu wspierania rodziny w Gminie Krasiczyn na lata 2023-2025”, którego opracowanie i realizacja wynikają z art. 176 pkt. 1 ww. ustawy. Niniejsze sprawozdanie przedstawia stan realizacji ustawowych zadań w 2023 r. Sprawozdanie ma na celu przedstawienie działań podejmowanych w zakresie wspierania rodzin i systemu pieczy zastępczej w 2023 r. a także wskazanie istniejących problemów, potrzeb i dalszych kierunków działań w tym obszarze.

1. Zadania realizowane z obszaru wspierania rodziny realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krasiczynie.

Założone cele w programie były realizowane w następujący sposób:

Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny:

- wszystkie dzieci tego wymagające (dzieci, uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych) korzystały z posiłków finansowanych przez GOPS w placówkach oświatowych,
- dzieci korzystające z placówek wsparcia dziennego korzystały z dofinansowania wydatków związanych z dożywianiem,
- udzielono pomocy rzeczowej w formie produktów żywnościowych w ramach programu FEAD,
- zapewniono pomoc materialną i rzeczową rodzinom w ramach ustawy o pomocy społecznej, w tym m.in. zasiłków okresowych, celowych w ramach posiadanych środków.

Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących:

- rodziny zagrożone w szczególności wystąpieniem problemów opiekuńczo-wychowawczych były monitorowane przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów szkolnych.
- podejmowano współpracę z instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomocą rodzinom.

Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży:

- rodziny zagrożone kryzysem były systematycznie monitorowane przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, nauczycieli, pracowników służby zdrowia,
- dzieci z rodzin wieloproblemowych były zachęcane przez pracowników socjalnych oraz asystenta rodziny do uczestnictwa w zajęciach organizowanych przez placówki wsparcia dziennego,
- wspierane i promowane były inicjatywy lokalne w zakresie rodziny i dzieci,

Zapobieganie uzależnieniom od środków psychoaktywnych:

- działania w zakresie profilaktyki, edukacji oraz wczesnej interwencji w rodzinach zagrożonych uzależnieniem od alkoholu,
- działania podejmowane w tym zakresie w ramach „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii” (na poszczególne lata) oraz „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2023”.

Pomoc udzielana dziecku i rodzinie:

- działania ukierunkowane na bezpośrednie kontakty z rodziną i dzieckiem,
- działania skierowane na mediacje i negocjacje dotyczące ich postępowania i korekty sytuacji,
- wsparcie poprzez udzielanie pomocy finansowej oraz rzeczowej,
- pomoc pracowników w załatwianiu spraw urzędowych,
- pomoc długofalowa,
- praca asystenta rodziny z rodzinami,
- udzielanie porad w sprawach życiowych, związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, budżetu rodzinnego, pielęgnacją i zdrowotnymi potrzebami dzieci.

Ogólna charakterystyka osób objętych pomocą społeczną w Gminie Krasiczyn, pokazuje, że powody wskazywane przez korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krasiczynie przy ubieganiu się o wsparcie w ramach pomocy społecznej, to przede wszystkim ubóstwo i bezrobocie. Inne motywy, istotne w skali ogółu mieszkańców objętych wsparciem Ośrodka, to długotrwała choroba i niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Poniżej przedstawiono powody ubiegania się o pomoc społeczną w 2023 roku.

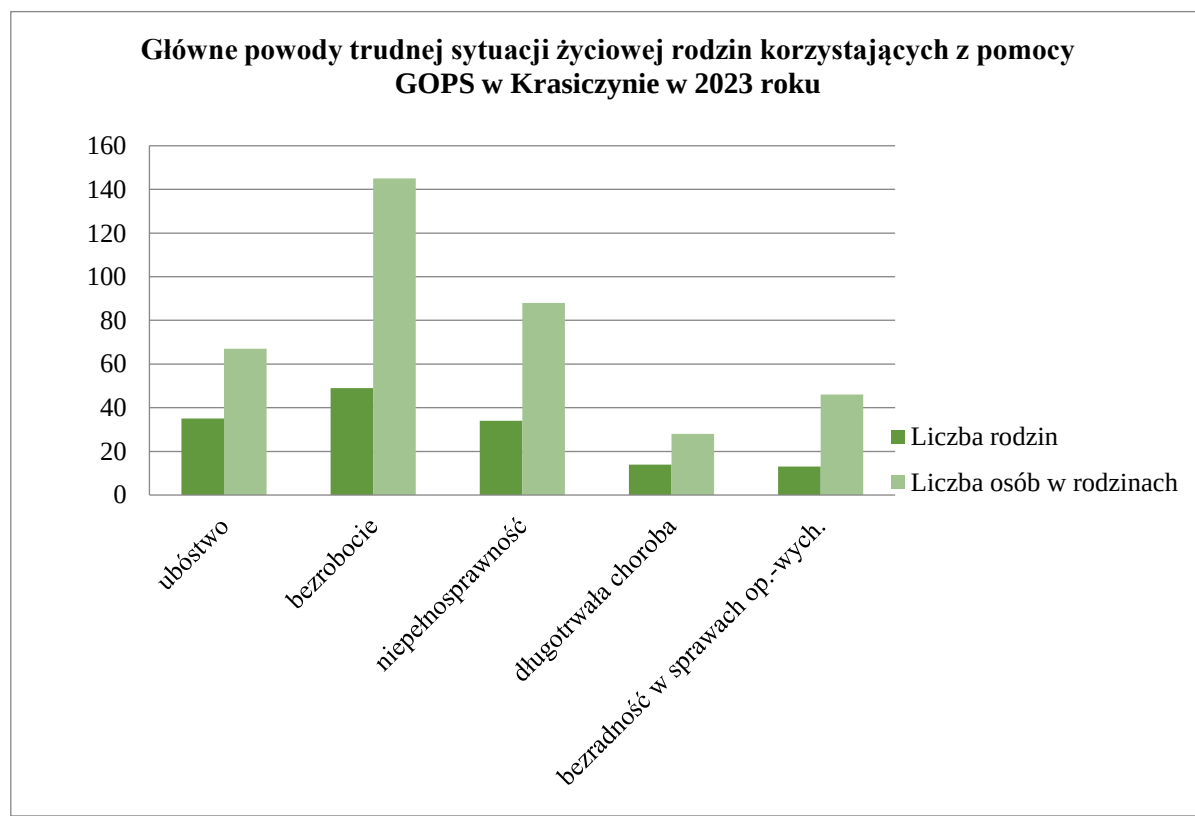
Liczba rodzin korzystających ze wsparcia GOPS w Krasiczynie w 2023 roku ze względu na powody przyznania pomocy społecznej.

Powody przyznania pomocy	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	35	67
Bezdomność	1	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym:	4	21
potrzeba ochrony wielodzietności	4	21

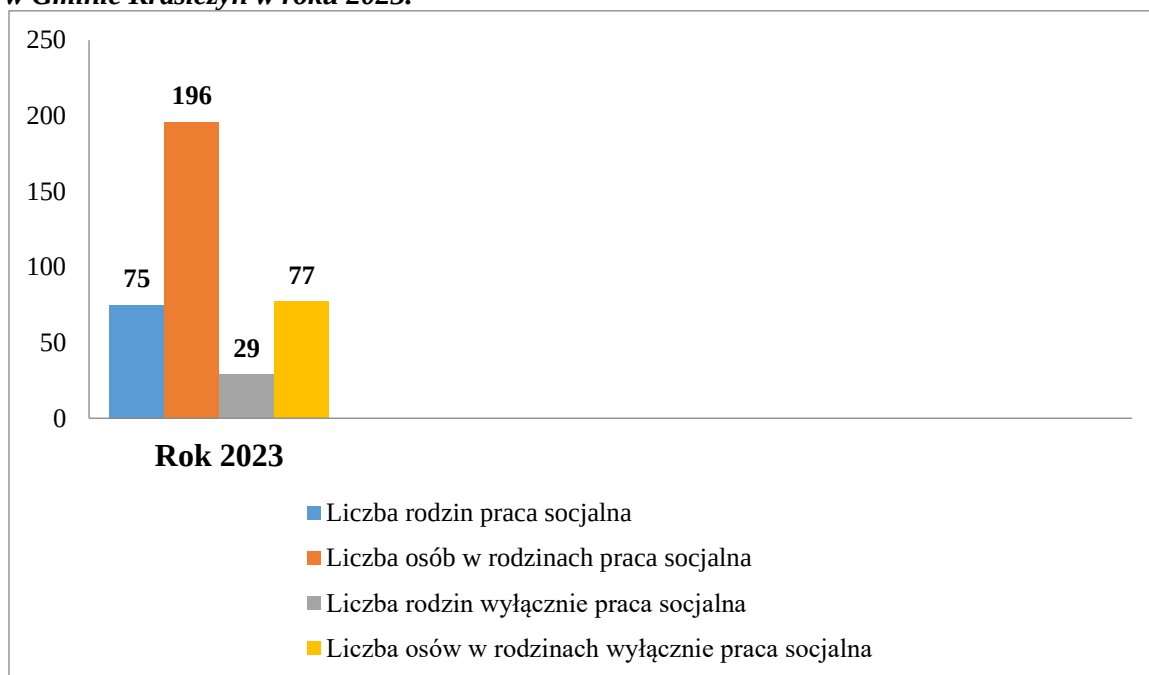
Bezrobocie	49	145
Niepełnosprawność	34	88
Długotrwała lub ciężka choroba	14	28
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym	13	46
rodziny niepełne	9	29
rodziny wielodzietne	1	7
Przemoc w rodzinie	2	5
Alkoholizm	2	3
Narkomania	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	1
Zdarzenie losowe	0	0
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0

Źródło: Dane statystyczne GOPS.

Główne powody trudnej sytuacji życiowej rodzin korzystających z pomocy GOPS w Krasiczynie w 2023 roku.

Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, w tym wyłącznie z pracy socjalnej w Gminie Krasieczyn w roku 2023.

Praca z rodzinami jest prowadzona przez pracowników socjalnych oraz asystenta rodziny. Liczbę rodzin korzystających z wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krasieczynie, z uwzględnieniem sytuacji życiowej oraz typów rodzin przedstawiają tabele poniżej.

Typy rodzin objętych pomocą finansową łącznie z pracą socjalną w 2023 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba rodzin w 2023 roku	Liczba osób w rodzinie
1.	Rodziny ogółem, w tym o liczbie osób:	117	303
	1		
	2	40	40
	3	31	62
	4	16	48
	5	14	56
	6 i więcej	9	45
	- rodziny objęte tylko pracą socjalną	7	52
2.	Rodziny z dziećmi	44	187
	W tym o liczbie dzieci:		
	1	12	40
	2	22	88
	3	4	22
	4	6	37
	5	0	0
	6	0	0
	7 i więcej	0	0
3.	Rodziny niepełne	9	29
4.	Rodziny emerytów, w tym jednoosobowe	23	46

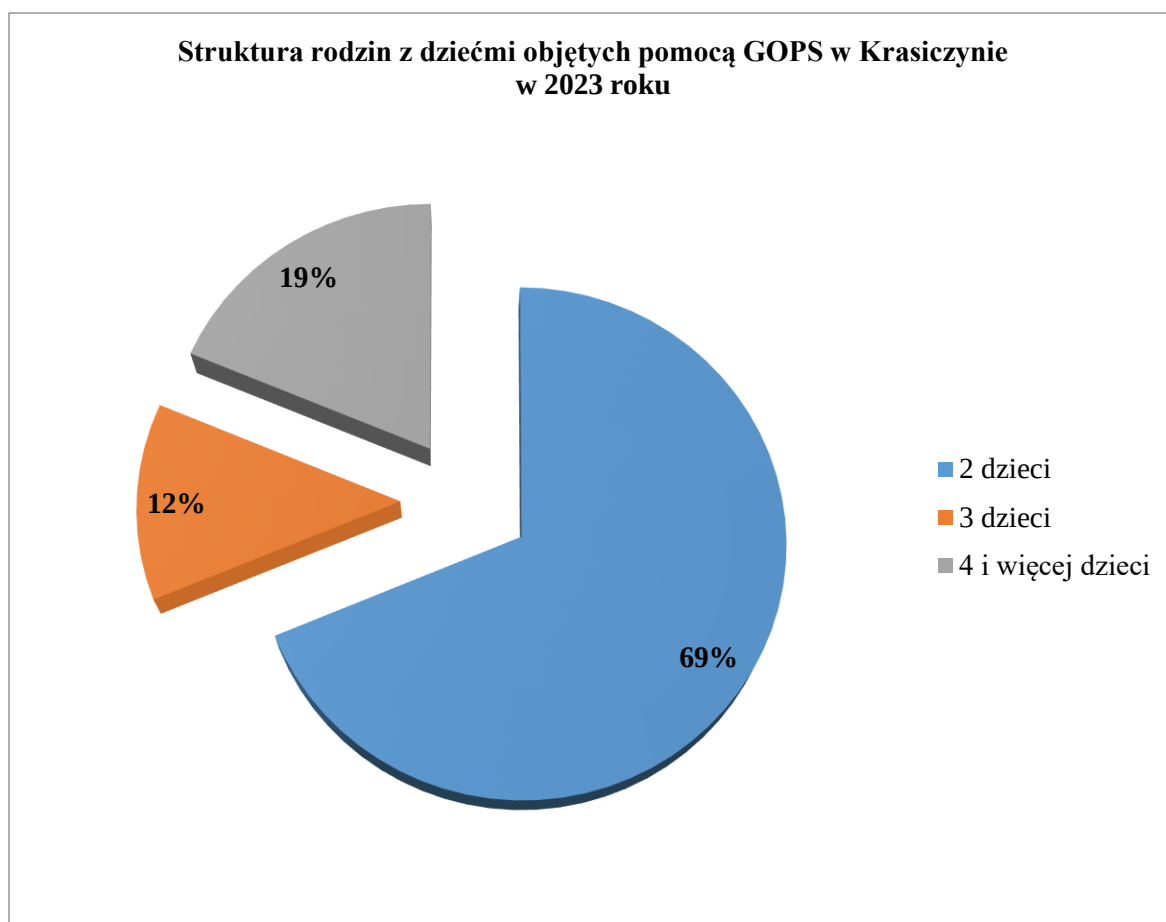
Źródło: Dane statystyczne GOPS.

W 2023 roku 117 rodzin objętych zostało pomocą finansową i pracą socjalną, w tym wyłącznie pracą socjalną 29 rodzin. W ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy rodziny z dziećmi stanowiły 38 %. Do głównych powodów przyznania pomocy społecznej wśród rodzin z Gminy Krasiczyn należą m.in. ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała i ciężka choroba. Rodzin z dziećmi, które korzystały w roku 2023 ze wsparcia GOPS było w sumie 44, z czego 20 % stanowiły rodziny niepełne z dziećmi, 8 % rodziny wielodzietne. Wśród rodzin objętych wsparciem dużą grupę stanowiły rodziny emerytów – co stanowi 20 % wszystkich rodzin korzystających z pomocy. Były to głównie osoby starsze, samotne, często z orzeczeniem o niepełnosprawności, wymagające wsparcia w postaci usług opiekuńczych.

Pomoc finansowa przyznana rodzinom objętym pomocą społeczną w 2023 roku.

Forma pomocy		Liczba rodzin którym przyznano świadczenie	Liczba osób w rodzinach	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (w zaokrągleniu do pełnych złotych)
Zasiłki stałe		11	14	101	66.862,00 zł
Zasiłki okresowe		29	48	175	66.421,00 zł
Zasiłki celowe i w naturze		28	46	43	11.350,00 zł
	Specjalne zasiłki celowe	10	17	16	3.100,00 zł
Świadczenie pieniężne w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności w ramach programu wieloletniego „Posilek w szkole i w domu”		42	94	189	74.650,00 zł

Źródło: Dane statystyczne GOPS.

2. Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa.

2.1. Asystent rodziny.

Asystent rodziny, na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej realizowanej od 01 stycznia 2012 roku, prowadzi działania skierowane do rodzin przeżywających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Od 1 stycznia 2017 roku, z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, poszerzył się obszar działań asystenta rodziny poprzez przypisanie mu funkcji koordynatora kompleksowego wsparcia (poradnictwa) dla kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz wsparcia rodzin dzieci, u których zdiagnozowano „ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, które powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu”. Ponadto do działań asystenta należy współpraca z innymi służbami z różnych

systemów, w tym z podmiotami udzielającymi świadczeń zdrowotnych, pracującymi na rzecz kobiet w ciąży i jej rodziny.

Tabela nr 4. Liczba asystentów i rodzin współpracujących z asystentem w 2018 roku.

Rok	Liczba asystentów	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
2023	1	8	9

Źródło: Dane statystyczne GOPS.

W 2023 roku asystent:

- Opracowywał plany pracy z rodzinami (opracowywanie i realizacja odbyła się we współpracy z jej członkami oraz w konsultacji z pracownikami socjalnymi),
- uczestniczyli w opracowywaniu planów pracy z rodzinami, których dzieci były umieszczone w pieczy zastępczej,
- udzielali pomocy oraz uczyli członków rodziny konstruktywnego i właściwego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- udzielali pomocy i wsparcia w rozwiązywaniu problemów socjalnych oraz wychowawczych z dziećmi,
- prowadzili indywidualne konsultacje wychowawcze dla rodziców i dzieci,
- sporządzali na wniosek Sądu opinie o rodzinie i jej członkach,
- współpracowali z zespołem interdyscyplinarnym i grupami roboczymi, o których mowa w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- współpracowali z kuratorami rodzinnymi.

W rodzinach, gdzie była realizowana praca i udzielanie wsparcia, asystent pomagał i towarzyszyli między innymi w:

- przygotowaniu i złożeniu pism urzędowych w określonych instytucjach,
- nawiązywaniu kontaktów z pracownikami innych instytucji społecznych, poradni specjalistycznych oraz organizacji pozarządowych,
- zwiększaniu motywacji klientów do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, kontynuowania nauki czy poszukiwania pracy,
- zwiększeniu motywacji do podjęcia terapii uzależnień, terapii i rodzinnej czy regularnego przyjmowania zalecanych leków,

- organizowaniu wsparcia materialnego,
- rozwiązywaniu codziennych trudności poprzez zwiększenie kompetencji w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego i załatwiania spraw urzędowych,
- poprawienie relacji wewnątrzrodzinnych,
- podniesieniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz budowaniu autorytetu rodziców,
- podniesieniu poziomu higieny członków rodziny oraz estetyki i wyglądu mieszkania,
- wzroście umiejętności gospodarowania budżetem domowym,
- odbudowaniu zdrowych postaw psychospołecznych.

Zatrudnienie asystentów rodziny nie jest konieczne w przypadku każdej rodziny, która przeżywa trudności. To pracownik socjalny ocenia rodzinę i podejmuje decyzję, czy jej problemy wymagają zastosowania dodatkowego narzędzia pracy socjalnej, jakim jest indywidualna, intensywna praca rodziny z asystentem. Nie można, zatem wykluczyć, że dla części rodzin wystarczająca będzie pomoc materialna lub praca socjalna prowadzona przez pracownika socjalnego zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

Tabela nr 5. Wydatki na wynagrodzenia asystentów rodziny w 2023 roku.

Wyszczególnienie	2023
Wydatkowana kwota ogółem na wynagrodzenia asystenta rodziny	40.305,56
w tym:	X
Kwota dofinansowania w ramach Programu wspierania rodziny „Asystent Rodziny 2023r.” finansowanego z Funduszu Pracy na 2023 r.	6.861,70

Źródło: Dane statystyczne GOPS.

2.2. Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.

Jednym z zadań gminy wynikającym z art. 176 pkt 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest tworzenie asystentom rodziny możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Art. 16 ust. 2 ww. ustawy określa natomiast prawo asystentów do korzystania z poradnictwa w celu przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu oraz zachowania i wzmocnienia kompetencji zawodowych tej grupy zawodowej. Asystenci rodziny uczestniczyli w konferencjach, warsztatach i szkoleniach organizowanych zarówno w siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krasiczynie oraz organizowanych przez podmioty zewnętrzne.

2.3. Stwarzanie warunków do powstawania rodzin wspierających.

Rodziny wspierające mają wspomagać rodziny przeżywające trudności w opiece i wychowywaniu dzieci, pomagać im w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz w kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzinę wspierającą ustanawia wójt, po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej. Z rodziną wspierającą wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspierającej zawiera umowę, która określa zasady zwrotu kosztów związanych z udzieleniem pomocy. Rodziny wspierające powinny się wykazać odpowiednim zasobem umiejętności i pozytywnego doświadczenia życiowego. Swoją funkcję rodziny wspierające pełnią we współpracy z asystentem rodziny.

W 2023 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krasieczynie aktywnie poszukiwał rodzin wspierających poprzez wyszukiwanie tych rodzin z bliskiego otoczenia klientów tutejszego Ośrodka. Jednak pomimo podejmowanych różnych działań nie udało się pozyskać kandydatów do pełnienia takiej funkcji. Rodziny, z którymi przeprowadzono rozmowy na ten temat argumentowały, że nie chcą formalizowania swojej pomocy. Są zainteresowane pomaganiem i wspieraniem dzieci z rodzin dysfunkcyjnych we własnym otoczeniu, ale w sposób nieujęty w żadne umowy czy ramy.

2.4. Rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Do zadań własnych gminy należy m.in. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym. W oparciu o zapis art. 191 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo placówce opiekuńczo-wychowawczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- ✓ 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu

- ✓ 30% w drugim roku pobytu dziecka,
- ✓ 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka.

W 2023 roku, w rodzinie zastępczej przebywało 4 dzieci - w rodzinie zastępczej spokrewnionej.

Wydatki na współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinie zastępczej w 2023 r.

Liczba rodzin zastępczych	Liczba dzieci w tych rodzinach	Koszty poniesione przez gminę
1	4	5.992,40 zł

Źródło: Dane statystyczne GOPS.

2.5. Powrót do środowiska rodzinnego dzieci z pieczy zastępczej.

Jednym z priorytetowych zadań jest powrót dzieci z zastępczych form opieki do środowisk rodzinnych. W tym celu prowadzona jest praca socjalna z rodzicami naturalnymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Praca ta polega na ścisłej współpracy pracownika z rodziną w celu poprawienia sytuacji materialnej i bytowej rodziny oraz ubiegania się o powrót dziecka do domu rodzinnego. Zdarza się jednak również, że dzieci trafiają z rodzinnej pieczy zastępczej do placówek, w tym coraz częściej do placówek typu resocjalizacyjnego. Jest to spowodowane niewydolnością wychowawczą tych rodzin oraz niewystarczającym ich wsparciem ze strony specjalistów.

Pobyt dziecka w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej z założenia ma charakter tymczasowy do momentu odzyskania funkcji opiekuńczych przez rodziców lub do czasu usamodzielnienia. W ramach pracy socjalnej prowadzona jest praca z rodzicami biologicznymi w zakresie: utrzymania stałych kontaktów z dziećmi umieszczonymi poza rodziną, możliwości wyjścia z trudnej sytuacji życiowej, podjęcia leczenia odwykowego, rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy i zwiększenia aktywności w poszukiwaniu pracy, pomocy w załatwianiu spraw urzędowych itp.

Dla części dzieci wychowujących się w rodzinach niewydolnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych musiała zostać zapewniona opieka w pieczy zastępczej.

Liczba takich dzieci objętych pieczą zastępczą na terenie Gminy Krasieczyn w 2023 roku.

Rok	Liczba dzieci
2023	4

Źródło: Dane statystyczne GOPS.

3. Realizacja zadań podejmowanych w 2023 roku w zakresie wspierania rodziny pozwoliła na:

- wzmocnienie więzi rodzinnych w rodzinach mających problemy wychowawcze,
- zachowanie i utrzymanie dzieci w rodzinach biologicznych,
- współpracę z podmiotami z szeroko rozumianej sfery pomocy społecznej,
- poprawę funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.

4. Potrzeby na rok 2024 związane z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny

Potrzeby związane z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny na terenie Gminy Krasiczyn w roku 2024.

- Zatrudnienie asystenta rodziny: forma zatrudnienia: *umowę o pracę lub umowa zlecenie. Koszty obejmują w szczególności wynagrodzenie wraz z pochodnymi, odpis na ZFŚS, zakup biletów lub ryczałt za używanie samochodu prywatnego,*
- Zatrudnienie specjalistów do prowadzenia poradnictwa dla rodzin: *zatrudnienie psychologa, pedagoga, prawnika, specjalisty ds. przemocy domowej, mediatora w ramach umowy zlecenie w zależności od potrzeb,*
- Szkolenie asystentów rodziny: *zapewnienie środków na szkolenia dla asystenta rodziny,*
- Szkolenie rodzin wspierających: *zapewnienie środków na szkolenie rodzin wspierających,*
- Koszty związane z udzieleniem pomocy w opiece i wychowaniu dziecka w ramach umowy przez rodziny wspierające: *zapewnienie środków dla rodzin wspierających,*
- Zapewnienie wypoczynku – dofinansowanie do zimowisk, kolonii: *zapewnienie środków finansowych na pomoc w formie zasiłków celowych dla poszczególnych rodzin.*

PODSUMOWANIE.

Realizacja zadań w zakresie wspierania rodziny i ich rezultaty będą zależały w dużej mierze od współpracy instytucji, placówek i organizacji pozarządowych, które swoimi działaniami wspierają dziecko i rodzinę. Nadrzędnym celem realizowanych zadań jest zapewnienie każdej rodzinie kompleksowego, spójnego i zintegrowanego wsparcia, które przyczyni się do jej rozwoju psychicznego, społecznego, kulturalnego oraz materialnego. Działania profilaktyczne skierowane na rodziny wychowujące dzieci, a jednocześnie niewydolne wychowawczo, dotknięte przemocą, ubogie i zagrożone ubóstwem, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych muszą być rozumiane jako interdyscyplinarne działania zakładające wsparcie ze strony wszystkich służb i instytucji pracujących na rzecz dziecka i rodziny. Rodziny wychowujące w wieku szkolnym,

a zwłaszcza rodziny, które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w stosunku do swoich dzieci potrzebują pomocy w zakresie organizowania dzieciom czasu wolnego, pokonywania trudności szkolnych, zaburzeń zachowania itp. W związku z tym konieczny jest rozwój różnorodnych środowiskowych form dziennej opieki instytucjonalnej nad dziećmi w wieku szkolnym oraz instytucji wspierających rodziny w wychowaniu i kształceniu dzieci. Rolę tę mogą pełnić placówki wsparcia dziennego oraz rodziny wspierające. Dotychczasowe doświadczenia wykazały, że praca pracowników socjalnych i asystenta rodziny przynosi oczekiwane efekty - przede wszystkim z uwagi na elastyczny, nienormowany czas pracy, dostosowany do rytmu życia rodziny i jej potrzeb. Mobilność i dyspozycyjność asystenta oraz zasada indywidualnej odpowiedzialności za wyniki pracy z rodziną przyczyniają się do osiągania pozytywnych rezultatów.